

Prof.dr. Paul Kirschner over audit Groen Kennisnet

‘Kennisdelen faciliteren en belonen’

Groen Kennisnet is een waardevolle en gewaardeerde voorziening voor groene scholen, leerlingen en docenten. Er valt echter nog heel wat te verbeteren om tot meer gebruik in het groen onderwijs te komen. Paul Kirschner, voorzitter van de commissie die een audit op Groen Kennisnet uitvoerde, geeft een toelichting.

‘Kiss my elo goodbye’ schreef hij ooit in een column voor Kennisnet. Paul Kirschner (58), hoogleraar Onderwijspsychologie aan de Open Universiteit, is geen voorstander van ict-platforms. “Blackboard, Livelink. Waarom gesloten systemen terwijl al die voorzieningen er al zijn? Ze zijn altijd onhandig in vergelijking met wat mensen al gebruiken. Denk bijvoorbeeld aan Gmail, Hotmail of Outlook, een digitale agenda, Flickr en projectomgevingen in Microsoft.” Kirschner, geboren en getogen in Amerika, woont en werkt sinds begin jaren ’70 in Nederland. Op 21-jarige leeftijd ging hij zoals zoveel van zijn landgenoten in het hippie-tijdperk naar Europa. “To get my head

Onderwijspsychologie en directeur van het Learning and Cognition programma bij het Centre for Learning Sciences and Technologies (CELSTEC).

Gedurfd

“Ik ben een fervente voorstander van open educational resources, Education for everybody.” Die opvatting bleek voor Kirschner geen beletsel om dit najaar op verzoek van Kennisnet een audit op Groen Kennisnet - met als kern het ‘gesloten’ platform Livelink - te doen. “Het leek me interessant om deze visitatie te doen omdat uit de vraag durf sprak”, legt Kirschner in zijn werkkamer op de Open Universiteit uit. Geen pr-verhaal of mooie woorden, maar een eerlijk verhaal over de mogelijke meerwaarde van Groen Kennisnet voor het groen onderwijs. Dat had de Groene Kennis Coöperatie uitdrukkelijk aangegeven in het verzoek aan Kennisnet om deze audit te organiseren ter gelegenheid van tien jaar Groen Kennisnet. “Ik vind het dapper dat men dit wil horen.” Dat Kennisnet bij Kirschner uitkwam in haar zoektocht naar een voorzitter voor de auditcommissie is overigens niet vreemd. “Kennisnet kent me, ik heb al veel visitaties in de hbo- en universitaire wereld gedaan en ik houd me al jaren bezig met ict in het mbo.”

Een echte visitatie zoals die bij accreditatie van opleidingen in het hbo en universitair onderwijs plaatsvinden, is de audit overigens niet. “Dat was ook niet

de opdracht”, legt Kirschner uit. “Wij hebben onderzocht hoe en in welke mate Groen Kennisnet wordt gebruikt, wat daarbij goed gaat en welke problemen er zijn en wat gebruikers ervan vinden.” Het onderzoek vond plaats aan de hand van een uitgebreide dossierstudie, vier praktijkbezoeken op aoc-locaties en een telefonische enquête die door Intomart op alle aoc-locaties werd afgenomen. Tijdens de praktijkbezoeken spraken commissieleden met docenten, leerlingen en management van de locatie en maakten zij een rondgang door de school-in-bedrijf.

Positief

De auditcommissie is overwegend positief over Groen Kennisnet (zie kader tekst). In het rapport dat eind november verscheen, concludeert ze dat Groen Kennisnet een waardevolle en gewaardeerde voorziening voor scholen, docenten en leerlingen is. Ook dat dit ict-platform een bijdrage heeft geleverd aan het eigentijds maken en het verbeteren van het groen mbo. Sceptis over ict-platforms in het algemeen en in dit geval Livelink klinkt in het rapport niet door. Maar het is volgens Kirschner wel een voorbehoud geweest waarmee hij en zijn commissieleden naar deze case hebben gekeken en zaken verklaren. “En dat geldt natuurlijk evenzeer voor onze kennis van de problemen bij invoering en gebruik van ict in het onderwijs in het algemeen”, voegt hij daar aan toe. In

‘Mensen plukken graag de kennis van anderen maar zijn meestal niet echt bereid om zelf kennis te leveren’

together. Ik wilde een jaar door Europa reizen, naar India gaan en weer huiswaarts keren.” Dat alles gebeurde, behalve het laatste. Kirschner bleef in Nederland, vervolgde er zijn studie en bouwde er een gezin en een wetenschappelijke carrière op. Hij was hoogleraar bij achtereenvolgens de Universiteit van Maastricht, de Open Universiteit Nederland en de Universiteit van Utrecht van waar hij vorig terugkeerde naar de Open Universiteit Nederland als hoogleraar

Hoofdpunten audit Groen Kennisnet

Over het gebruik

- Groen Kennisnet (GKN) is een waardevolle en gewaardeerde voorziening voor scholen, docenten en leerlingen.
- Slechts een paar van de vele functionaliteiten van GKN worden intensief gebruikt. Het betreft met name het back office en de Educatieve Content Catalogus.
- Docenten en leerlingen vinden dat de specifieke mogelijkheden van GKN voor gebruik in de lessituatie worden onderbenut.
- Optimaal gebruik van GKN wordt belemmerd door een aantal randvoorwaardelijke zaken

Over de betekenis en meerwaarde

- GKN heeft een bijdrage geleverd aan het eigentijds maken en verbeteren van het groen mbo en kan dat ook in de toekomst. Het heeft laten zien dat het een meerwaarde heeft voor management, docenten en leerlingen.
- Docenten worstelen met het gebruik van GKN. Ze missen daarvoor voldoende didactische en ict-vaardigheden.

- De sectorbrede aanpak is uniek voor GKN. Het heeft geleid tot een brede implementatie en gebruik binnen de sector.
- De mogelijkheid om content te delen tussen docenten van verschillende instellingen wordt onvoldoende benut. GKN zou in de toekomst de sectorbrede aanpak nog verder kunnen benutten.

Suggesties voor de toekomst

- Verbeter de gebruiksvriendelijkheid van verschillende applicaties, maak sites overzichtelijker, maak het makkelijker om informatie te zoeken, maak Livelink praktischer vanuit het oogpunt van de bezoeker en los infrastructuurle belemmeringen op.
- Management investeer minder vrijblijvend in kennisdeling en zet gericht in op deskundigheidsbevordering van docenten.

Samenstelling auditcommissie

Prof.dr. Paul Kirschner (voorzitter): Hoogleraar Onderwijspsychologie Open Universiteit

Jan Bartling: Manager stafdienst I & A Aventis

Drs. Madelon de Beus: Directeur Stoas Hogeschool

Henk Burg: Senior beleidsmedewerker onderwijsinnovatie Helicon Opleidingen

Drs. Jim Bijlstra (Atos Consulting)

Drs. Jaap de Mare MBA: voorzitter algemene commissie ROC-I partners

Ronald Brouwer (secretaris): stafmedewerker onderzoeksafdeling Kennisnet

dat licht moeten de constatering en suggesties voor de toekomst over o.a. gebruik, gebruiksvriendelijkheid en randvoorwaarden volgens hem dan ook worden gezien.

Kennis plukken

Kirschners verklaring van het selectieve en beperkte gebruik van Groen Kennisnet is daar een goed voorbeeld van. In het mbo is het gebruik zeer gevarieerd. Van het totale aanbod aan functionaliteiten worden er echter maar een paar intensief gebruikt. Vooral het back office en de Educatieve Content Catalogus zijn populair. “Daar heeft dit project

onderwijs. “Mensen plukken graag de kennis van anderen maar zijn meestal niet echt bereid om zelf kennis te leveren. Dat is een probleem in het hele onderwijs. Als mensen niet het gevoel hebben eenzelfde passie of probleem te delen, zullen ze elkaar niet opzoeken en kun je kennisdelen wel vergeten. Dat is ook het geval als het gebruik van het systeem te vrijblijvend is, zoals de voorlopers in gesprekken met de commissie aangaven.” Niet zozeer de keuze van de infrastructuur is volgens Kirschner daarbij de wezenlijke factor maar de cultuur in het onderwijs. “Onderwijsmensen zijn de enige groep professionals in onze samenleving die over het algemeen geen eigen werkplek en pc hebben. Ook krijgen ze geen uren voor het delen van kennis en worden ze net zoals in de rest van de samenleving niet beoordeeld op het delen van kennis maar op het hebben van kennis. Je kunt dan wel een infrastructuur voor kennisdelen maken, maar als kennisdelen niet wordt gefaciliteerd en beloond, heb je er niets aan.”

Eigen boomstructuur

De auditcommissie tekende positieve geluiden van docenten en managers op over Groen Kennisnet. Ze vinden het onmisbaar voor het managen van het onderwijs en een handig hulpmiddel voor het voorbereiden van de lessen in het mbo. Ruim eenderde van hen is zelfs van oordeel dat Groen Kennisnet sterk

bijdraagt aan de onderwijsvernieuwing. Tegelijkertijd geven ze echter aan dat ze worstelen met het systeem. “Livelihood is overdimensioneerd, het bood meer aan mogelijkheden dan nodig was”, legt Kirschner uit. “Het gevolg was dat iedereen op zijn eigen manier en volgens eigen inzichten het platform ging gebruiken waardoor het nodeloos ingewikkeld werd. Iedereen maakte zijn eigen boomstructuur. Leerlingen klaagden dat ze 27 keer moesten klikken voordat ze bij hun bronnen kwamen.” Andere factoren die problemen gaven waren de infrastructuur van de scholen die niet berekend was op zo’n ‘zwaar’ systeem, onvoldoende ervaring van docenten op het gebied van ict en didactiek en de wijze waarop scholen deze grootschalige verandering invoerden. “Dat laatste is geen punt van kritiek op de scholen maar een gegeven in het onderwijs”, benadrukt Kirschner. “Normaal gesproken leggen bedrijven de productie stil als ze een dergelijke verandering doorvoeren. De medewerkers krijgen instructie en bij het opstarten van de productie krijgen ze ondersteuning die wat later wordt overgenomen door een helpdesk. Onderwijs is een continu bedrijf. De productie kan niet worden stilgelegd en je kunt leraren niet terugroepen van hun vakantie. Dat is een algemeen probleem.”

Zeer verantwoord

Het ministerie van LNV investeerde de afgelopen tien jaar ruwweg 17 miljoen euro in Groen Kennisnet. Is het geld goed besteed? Kirschner zegt het niet te weten. “Ik ben geen econoom en heb dus geen flauw benul.” Op de vraag of het verantwoord is dat de overheid investeert in een platform als Groen Kennisnet, is zijn antwoord volmondig ja. “Het is zeer verantwoord. Onderwijs is belangrijk, je investeert daarmee in de toekomst van onze kinderen en ons land. Van mij had het ‘t tienvoudige van het bedrag mogen zijn en dan nog was het niet in de buurt gekomen van de kwart van de kosten van één Joint Strike Fighter. Met dat geld was het mogelijk geweest om een aantal randvoorwaardelijke zaken en de implementatie beter te regelen.” □

‘Het is zeer verantwoord.

Onderwijs is belangrijk, je investeert daarmee in de toekomst van onze kinderen en ons land’

zijn doel bereikt.” In het vmbo wordt Groen Kennisnet nauwelijks gebruikt. En communicatie en samenwerking over de scholen heen – behoudens specifieke projecten – is niet echt van de grond gekomen. “Een echte aoc-community is er dus niet ontstaan”, constateert Kirschner. Daarmee onderscheidt het groen onderwijs zich volgens hem overigens niet negatief van het overige